

MERKKIPÄIVÄ

Kauppaneuvos Eino A r o

— 60 vuotta täytti 17. 10. -69 Rauma-Repola Oy:n johtaja, kauppaneuvos Eino J. Aro Joensuussa, missä hän on myös syntynyt.

Tultuaan ylioppilaaksi Joensuun Lyseosta sekä valmistuttuaan metsänhoitajaksi kauppaneuvos Aro toimi ensin G. A. Serlachius Ab:ssa ja Enso-Gutzeit Osakeyhtiössä siirtyen G. A. Serlachiuksen piirimetsänhoitajaksi Mänttään v. 1933. H. Saastamoinen Oy:n metsäpäälliköksi hänet nimitettiin v. 1936 ja apulaisjohtajaksi v. 1942. Vuonna 1944 hänet kutsuttiin vastaperustetun Repola-Viipuri Oy:n ensimmäiseksi toimitusjohtajaksi. Yhtiöfuusion yhteydessä v. 1952 hänestä tuli tällöin perustetun Rauma-Repola Oy:n johtajiston jäsen ja johtaja tehtäväänään valvoa koko yhtiön mekaanisen puunjalostusteollisuuden ja metsäosastojen toimintaa. Hän on vuodesta 1951 eli perustamisesta lähtien ollut myös Joutseno-Pulp Osakeyhtiön johtokunnan sekä sen työvaliokunnan jäsen ja puheenjohtaja sekä Oy Mahogany'n johtokunnan varapuheenjohtaja 1965 lähtien.

Kauppaneuvos Aron kiintymys kotiseutuun ja koko karjalaiseen heimoon on ollut voimakkaasti esillä hänen toiminnassaan. Hän on ollut perustamassa mm. Pohjois-Karjalan Keskusammattikoulua, jonka johtokunnan jäsenenä, varapuheenjohtajana ja puheenjohtajana hän on ollut vuodesta 1946 lähtien. (Hän on kuulunut Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n hallintoneuvostoon ja) Pohjois-Karjalan Kauppakamarin puheenjohtajana hän toimi sen perustamisesta alkaen seitsemän vuotta. Hän on myös kuulunut moniin erityisesti Pohjois-Karjalan kehittämistä tutkineisiin komiteoihin; samoin hän on useita vuosia ollut johtokunnan jäsenenä eri uittoyhdistyksissä ja -järjestöissä.

Karjalaisen Kulttuurin Edistämissäätiön hallituksen puheenjohtajana kauppaneuvos Aro on toiminut sen perustamisesta eli vuodesta 1950 lähtien, samoin Karjalan Talon rakennustoimikunnan puheenjohtajana. Hänet on kutsuttu Karjalaisen Osakunnan kunniajäseneksi. Myöskin hän on aiemmin kuulunut Joensuun Rotaryklubiin toimien mm. sen presidenttinä.

Kauppaneuvos Aro on Reserviupseeriliiton valtuuskunnan ja liittoneuvoston jäsen. Hän on osallistunut molempiin sotiin ja on sotilasarvoltaan majuri. Hänelle on myönnetty seuraavat kunniamerkit: VR 4, VR 3, SLR ritari-merkki, ja SLR komentajamerkki. Kauppaneuvoksen arvo hänelle myönnettiin v. 1963.

Eversti Eino Kuusela

— 70 vuotta täytti 21. 9. 1969 ye.eversti Eino Jaakko Ilmari Kuusela. Hän on syntynyt Uudellakirkolla ja tullut ylioppilaaksi Terijoen Yhteiskoulusta 1918. Marraskuussa 1917 hän perusti Vammeljoelle suojeluskunnan palokunnan nimellä. Vapaussotaan hän osallistui kk-miehenä ja joukkueenjohtajana taisteluihin Ahvolassa sekä Viipurin valloitukseen.

Sodan päätyttyä hän kävi Karjalan armeijakunnan päällystökurssit Sortavalassa ja oli sen jälkeen Uudenkirkon rannikon suojeluskunnan päällikkönä, suoritti suojeluskuntain päällystökoulun ensimmäisen kurssin Hämeenlinnassa sekä kadettikoulun 3. kurssin. Talvisotaan hän osallistui 23. D:n esikuntapäällikkönä, jatkosotaan Itä-Karjalan sotilashallinnon esikuntapäällikkönä sekä myöhemmin paltajoonan komentajana Karhumäen suunnalla ja sittemmin rykmentinkomentajana Kannaksella.

V. 1946 eversti Kuusela nimitettiin maan vt. väestönsuojelupäälliköksi ja v. 1947 PE:n järjestelyosaston päälliköksi. V. 1952 hänet määrättiin maa-, meri- ja ilmailusotilasiamieheksi Moskovaan, mistä hänet v. 1956 siirrettiin Pohjois-Suomen SI:n komentajaksi. V. 1958 hän siirtyi eläkkeelle.

Martin Juhkam on Ruotsin virolaislehdessä merkkipäivän johdosta lausunut:

»Ev. Eino Kuusela jää Viron kansan ja maan historiaan pysyvästi virolaisten vapaaehtoisten JR 200:n komentajana. Viron nuori sivistyneistö ei halunnut olla yhteistyössä Viron miehittäjien kanssa ja siksi se saapui taistelemaan Suomen heimon vapauden ja Viron kunnian puolesta. On tuskin koskaan minkään maan armeijassa ollut yksikköä, jolla olisi ollut niin korkea sivistystaso, kuin mitä se oli JR 200:ssa. Rykmentin komentajalla oli divisioonan komentajan oikeudet ja hän oli suoraan Päämajan alainen.

Ev. Kuusela on suuri Viron ystävä. Tämä ystävyys alkoi aikana, jolloin hän oli itsenäisen Viron sotakorkeakoulussa. Tämä ystävyys on pysynyt tähän päivään saakka.»

Mainittakoon, että virolaiset aseveljet kustansivat äskettäin ev. Kuuselan matkat Yhdysvaltoihin ja Kanadaan ja pitivät häntä »kuin piispaa pappilassa.»

— 89 vuotta täyttää 11. 11. -69 Feodor Kokkonen Myllykoskella. Hän on kotoisin Suojärveltä.

— 80 vuotta täytti 18. 9. -69 Juho Tahvanainen Suomenniemen Halisenkylässä. Hän on kotoisin Kiimasjärveltä.

Varatuomari E. A. Aaltio

— 80 vuotta täytti 8. 10. -69 Karjalan suuri ystävä varatuomari E. A. Aaltio Lempäälässä. Hän on syntynyt Keuruulla, tullut ylioppilaaksi 1909 ja suorittanut oikeustutkinnon 1914. Toimittuaan eri tehtävissä hänet nimitettiin 1925 Helsingin kaupungin lastensuojelulautakunnan lakimieheksi ja oltuaan 1929 Suomalaisuuden liiton pääsihteerinä hän sai nimityksen Suomen konsuliksi Minnesotan Duluthiin. 1940 hän palasi Suomeen ja toimi sen jälkeen asianajajana Helsingissä sekä v:sta 1952 asutushallituksen virkamiehenä. Eläkkeelle hän siirtyi 1966. Varsinaisen työnsä ohessa hän on osallistunut kotiseututyöhön ja hän jatkaa edelleen kotiseutututkimuksiaan. Hän on myös harrastanut julkaisutoimintaa sekä hoitanut lukuisia luottamustehtäviä. Mainittakoon vielä, että hänen toimestaan Minnesotan suomalaiset lähettivät 1934 Suomeen valkohäntäpeuroja, jotka ovat menestyneet maassamme hyvin. Hän oli myös mukana vapaussodassa ja on sotilasarvoltaan kapteeni.

— 85 vuotta täytti 19. 10. -69 värikäs ja särmikäs Karjalan mies, työväenliikkeen veteraani, entinen kansanedustaja, taloustirehtööri Juhon (Jussi) Pyy Helsingissä. Hän on syntynyt Viipurin maalaiskunnassa. V:sta 1916 hän on ottanut osaa kunnallisiin toimiin ja on ollut valtuuston sekä eri lautakuntien jäsenenä. Eduskunnan jäsenenä, puoluekannaltaan sosialidemokraattina, hän oli pientä väliaikaa lukuun ottamatta 1930-1951, jolloin hän siirtyi eläkkeelle.

Karjalan Liiton ja Karjalan Kerhon johtoeleimissä hän on toiminut vuosikymmenet.

— 85 vuotta täyttää 12. 12. -69 Yrjö Mäkelä Isokyrössä. Hän on kotoisin Vienasta.

— 80 vuotta täytti 30. 9. -69 Lempi Popoff Kuopiossa. Hän on kotoisin Vienasta.

Anna Karvali

— 92 vuotta täyttää 24. 11. -69 Anna Karvali, o.s. Kiiski, Rautalammin Varvalissa. Hän on syntynyt Salmisassa. Viimeiset 45 vuotta hän on asunut vanhimman poikansa lesken luona. Lastenlapsia on 20. »Isoäiti on vielä pirteä ikäisekseen», kirjoittaa Miitsu.

— 80 vuotta täytti Outi Kosin 4. 8. -69 Kuopiossa. Hän on Aunuksen lyyttiläiseltä alueelta, Munjärven pitäjän Pälärven kylästä. Hänen miehensä otti osaa Aunuksen kansannousuun muiden kylän miesten tavoin ja sen epäonnistumisen jälkeen siirtyi Suomeen, Suojärvelle, jonne myöhemmin saapui myös Outi metsäpolkuja pitkin. Reipasta, kotimurteensa hyvin säilyttäneitä vanhusta kävivät onnittelemassa lukuisat tuttavat, sukulaiset sekä kaksi piispaa ja viisi pappia, joukossa hänen poikansa, Kuopion ortod. kirkkoherra, past. Niilo Karjomaa.

— 75 vuotta täyttää Ondrei Jokiranta 30. 11. -69 Haukiputaalla. Hän on kotoisin Uhtualta.

GEORG SCHEMÄKIN 70-VUOTIAS

Lokakuun 25. pnä täytti Georg Schemäkin 70 vuotta Helsingissä. Näin Georg pitää juhlapäivänsä, vaikka kirkonkirjat ovat hieman toista mieltä.

Georg on syntynyt Aunuksen Karjalassa. Hän siirtyi jo nuorena miehenä Salmiin kauppahommiin. Siellä hänen päänsä joutui »petlaan» eli seurasi avioliitto tunnetun salmilaissuvun Röppäsen tyttären kanssa.

Suurina pulavuosina 40 vuotta sitten Georg siirtyi perheineen Helsinkiin ja aloitti uransa tekstiiliikauppiaina Kalliossa, Porthaninkadulla. Liikkeensä nimeksi hän valitsi »Hirvas», Aunuksen tunnetun kosken nimen. Silloin olivat ajat hyvin ankeat. Kansalla ei ollut ostovoimaa ja kauppoja meni konkurssiin. Georg sai liikkeensä menestymään. Se vaatikin ahkeruutta, sitkeyttä ja itsepäisyyttä, mutta näitä kaikkia oli Georgella riittämiin omasta takaa jopa muitakin varten.

Kauppamiestoiminnan lisäksi on Georgelta riittänyt aikaa ja uskollisuutta omaa ortodoksista kirkkoa varten. Hän on ahkera ortodoksisen perinteen vaalija.

Georg Schemäkin

Parhaiten tulee Georgin räiskyvä luonne esiin kyykkäkentällä. Hän on taitava pelaaja, pronssia vielä 1968 Suomen mestaruuskisoissa 69-vuotiaana. Omasta pelityylistään hän ei ole luopunut, vaikka kyykkäpelin parhaat valmentajat ovatkin hänen sukulaisiaan, nimittäin Suviojan veljekset, ja ennenkaikkea Heikki on Georgin paras käsittelijä.

Hyvän pelitaitonsa lisäksi omaa Georg hyvän huumorin ja runsaan perinteellisen kaskuvaraston. Hän osaa sekä tukea että ärsyttää niin kanssapelaajia kuin vastustajiakin. Voimme pitää häntä Euroopan parhaana kyykkäneuvojana. Onnea Sinulle, Georg, ja armorikkaita vuosia.

Kosti Pamilo

— 70 vuotta täytti 25. 7. -69 Ulla Tarulinna Ruotsissa. Hän on kotoisin Vienan Voijärveltä.

— 60 vuotta täyttää 14. 11. -69 Aleksanteri SHEMEIKKA Leppävirralla. Hän on kotoisin Suojärveltä.

— 60 vuotta täytti Jooseppi Tiilikainen 5. 11. -69 Ylä-Kintauksessa. Hän on kotoisin Uhtualta.

— 60 vuotta täyttää 15. 11. -69 opettaja Jaakko Louhimmo Myllykoskella. Hän on tehnyt kyykkäpelillä tunnetuksi nykyisellä kotiseudullaan. Olemme esitelleet hänet lukijoillemme lehtemme n:o:ssa 11—12/59.

TUONILMAISIIN OVAT SIIRTYNEET:

— Ville Maaninen kuoli elokuussa Joensuussa. Hän oli kuollessaan 68-vuotias ja kotoisin Porajärven Klyysinvaarasta.

— Iikka Remsu kuoli 18. 8. -69 Varpasjärvellä. Hän oli syntynyt Vienan-Karjalassa 31. 12. 1892.

Piispa Aleksanteri

— Helsingin ortodoksinen piispa Aleksanteri (Karpin) kuoli 13. 10. 1969 kotonaan Helsingissä. Hän oli syntynyt 24. 9. 1883 Suojärvellä. Tässä karjalaisessa pitäjässä hän kasvoi, varttui prihaksi ja myöhemmin toimi saman pitäjän Annantehtaan seurakunnan kirkkoherrana vuosina 1911—1935. Häntä on pidettävä ensimmäisenä kansallisenä karjalaisena piispana koko kirkkokunnassa. Teologiset opintonsa hän suoritti Pietarin pappisseminaarissa ja hengellisessä akatemiassa. V. 1935 hänet valittiin Viipurin hiippakunnan piispaksi. Moskovan pakkorauhan jälkeen hänen istuimensa siirtyi Helsinkiin ja hiippakuntansa sai Helsingin hiippakunnan nimen.

Piispa Aleksanteri tunnettiin syvästi valistuneena, lukeena ja ajattelevana hengenmiehenä. Hänen saarnansa olivat syvämielisiä. Ennen kuolemaansa hän julkaisi mietekirjan USKON PORTILLA (Weilin & Göös, 1968, 242 sivua). Tälle on tulossa myös jatkoteos, jota voimme vain odottaa.

Karjalan maaperä oli hänelle jatkuvasti rakas, samoin sen kansa. Hän vieraili Helsingin suojärveläisten seurun hengellisessä illassa vajaa vuosi sitten. Kosketus kotipitäjäläisiin oli tällöin välitön ja aito. Lähes erakkona elävä piispa virkistyi silminnähävästi ja nautti kotipitäjäläistensä tapaamisesta. Tällöin muisteltiin vilkkaasti »entisiä».

Hän muisti hyvin, kuinka näiden rivien kirjoittajan nuoruudesta johtuva huolimaton autonajo päättyi Annantehtaan ja Suvilahden väliseen hiekkaojaan. »Mitään ei tapahtunut, mutta olisi voinut tapahtua», totesimme yhdessä.

Kuollessaan piispa Aleksanteri oli 86-vuotias ja ilmeisesti vanhin valtion ja kirkon virkaansa hoitava virkamies maassamme. Simo Härkönen saapui kutsumaan häntä kirkolliskokouksen istuntoon, joka tällä kertaa pidettiin Helsingissä. Ovikellon soittoon ei reagoitu. Kirjeluukun raosta varatuomari Härkönen totesi, että piispa Aleksanteri oli nukkunut kuolonuneeen.

Siunaukseen osallistuivat kirkkokunnan molemmat piispat, 32 pappia ja 5 diakonia.

B. K.

Niitä yhteisöjä ja yksityisiä, jotka haluavat kunniottaa vainajan muistoa, pyydetään kukkien tai adressien sijasta tekemään lahjoituksensa Ortodoksisen Kulttuurirahaston yhteyteen perustetulle Piispa Aleksanterin muistorahastolle, postisiirto N:o Ku 1737—8.

Prof. Vladi Marmo

— Geologisen tutkimuslaitoksen johtaja, professori Vladi Marmo kuoli liikenneonnettomuudessa Vaajakoskella 23. 8. -69. Hän oli syntynyt Orelissa, Venäjällä, jossa isällä oli toimipaikka. Vallankumouksen jälkeen, monien muiden suomalaisten tavoin, perhe muutti itsenäistyneeseen Suomeen ja asettui Käkisalmeen. Täältä Vladi sai syvimät karjalaisherätteet, jotka pysyivät hänessä kuolemaansa saakka. Hän oli Karjalan Sivistysseuran jäsen.

Professori Marmo oli matkalla Mikkeliin, kun hänen autonsa ohitustilanteessa syöksyi tieltä. Professori Marmo loukkaantui vaikeasti ja kuoli myöhemmin Keski-Suomen keskussairaalaassa.

Professori Marmo tuli ylioppilaaksi vuonna 1935, filosofian kandidaatiksi v. 1945, lisensiaatiksi v. 1949 ja tohtoriksi hän väitteli v. 1950. Hän teki useita opinto- ja tutkimusmatkoja Euroopan eri maihin, Pohjois- ja Länsi-Afrikkaan sekä Meksikoon. Vuosina 1948—53 hän toimi Geologisen tutkimuslaitoksen tilapäisenä ja ylimääräisenä malmigeologina, vt. valtioneologina vv. 1956—58 sekä ylijohtajana vuodesta 1960 lähtien. Professori Marmon tuotanto käsittää noin 80 julkaisua kallioperä- ja malmigeologian sekä mineralogian alalta.

Jatkosodan alussa prof. Marmo toimi Päämajan Tiedusteluosaston erikoistehtävissä. Vuonna 1942 hän ilmoittautui kaukopartiomieheksi ja toimi sodan loppuajan sissinä ja sissipäällikkönä mainetta saavuttaneessa Osasto Kuismasessa, jonka toiminnan pääpuitteet on Jukka Mäkelä kuvannut kirjassaan »OsKu» (WSOY, 1966). Karjalaisuus ja sissihenki oli hänelle lähteen loppuun saakka.

Professori Marmo siunattiin 31. 8. Mikkelin ortodoksisen seurakunnan kirkossa. Siunauksen toimitti kirkkoherra Olavi Jokio. Lähiomaiset kantoivat vainajan ulos kirkosta ja vainajan kaukopartioaseveljet laskivat arkun hautaan.

Omaisten seppelien jälkeen kauppa- ja teollisuusministeriön seppelien laskivat ylijohtaja Pekka Rekola ja hallitusneuvos Haakon Guvenius edellisen puhuessa vainajan muistolle. Geologisen tutkimuslaitoksen koko kolleegio oli läsnä haudalla ja puheenvuoron käytti professori Simonen. Ruotsin Geologisen Tutkimuslaitoksen seppelien laski pääjohtaja Lindersson, joka toi samalla kaikkien muiden Skandinavian maiden tutkimuslaitosten sekä Grönlannin geologisen tutkimuslaitoksen tervehdyksen. Vainajaa muistivat kukkalaitteet ja sähköin lukuisat eri yhteisöt.

— Seminaarin lehtori, rovasti Dimitri Tarvasaho kuoli 4. 9. -69 Helsingissä. Hän oli syntynyt 23 päivänä maaliskuuta 1916 Pietarissa lääninsihteerin poikana. Lapsuutensa hän vietti Viipurissa jossa suoritti oppikoulun. Ylioppilaaksi hän kirjoitti Kannaksen yhteislyseossa. Suomen ortodoksisen pappisseminaarin oppilaaksi hän tuli v. 1936 ja sai päästötodistuksen sodan jälkeen v. 1944. Vuonna 1943 hänet vihittiin papiksi ja määrättiin toimimaan sotilaspastorin tehtävissä Itä-Karjalan Sotilashallinnossa. Sodan päätyttyä hän toimi Viipurin seurakunnan v.t. esimiehenä Lahdessa Vuonna 1946 hän siirtyi Itä-Suomen seminaarin ortodoksisen uskonnon lehtorin virkaan suorittaen sitä ennen Jyväskylän korkeakoulussa virkaan edellyttävät tutkinnot. Seminaarin mukana hän siirtyi Raumalta Joensuuhun, josta kymmenisen vuotta sitten siirtyi Kajaaniin, jonne ortodoksisen uskonnon lehtorin virka sijoitettiin. Suunnitelmien mukaan hänen piti siirtyä ensi syksystä alkaen Joensuun korkeakouluun vastaavaan virkaan, mutta nyt tämä suunnitelma jäi toteutumatta.

ALEKSI PORAJÄRVI KUOLLUT

Yllättäen saapui viesti Aleksin poismenosta elokuun 29. p:nä, sillä vielä pari viikkoa aikaisemmin allekirjoitaneella oli miellyttävät keskustelutuokioiden hänen kotonaan. Silloin tuli esille, ettei eläkkeelle voi päästä, kun ei ole ikinä tohtoreita tarvinnut muuhun kuin ottamaan vettä polvesta.

Aleksi oli Porajärven poikia. Isän puolelta Prokkosia ja äiti oli Pälväjärven Kondrosia. Nelisenkymmentä vuotta sitten siirtyi hän, niinkuin moni muukin, Suomeen. Asettui aluksi Suojärvelle, muutti Kemiin ja parikymmentä vuotta sitten Pateniemeen.

Karjalaistoiminnassa hän on ollut aina mukana ja sodat olivat hänelle tuttuja niin rajoilla kuin sissinäkin. Niinpä 1941 käytiin seuraava keskustelu Porajärvellä palaneen talon kivijalalla. Eversti: »Mitäs mies siinä murheellisena istuu?» Aleksi: »Istunpa tässä päänuokuksissa syntymäkotini rauniolla.»

Sukulais- ja heimorakkaus oli läheistä Aleksille. Kirje seurasi toistaan, kun hän etsi omaisiaan niin rajojemme sisällä kuin ulkopuolella.

Vainajaa jäi suremaan puoliso ja kaksi tytärtä. Kepeät mullat heimorakkaan Aleksin haudalle.

K. P.

Juhon Karmunen

Lokakuun 10. päivänä 1969 kätettiin haudan lepoon Jussi Karmunen, joka oli syntynyt 7. 7. 1915 Vienan-Karjalassa Vuokkiniemessä. 30. 9. 1969 tuonilmaisiiin siirtynyt sai viimeiseksi lepopaikkakseen Wirsbo'n läntisessä Ruotsissa. Vainajaa jäi suremaan vaimo ja kolme lasta.

Jussi Karmunen oli niitä heimolaisia, jotka toisen maailmansodan jalkoihin jääneinä joutuivat jättämään entisen toimensa, kotinsa, jopa kotimaansa ja siirtymään uusiin oloihin, aloittaakseen elämänsä alkulähtökohdista. Valmistuneena opettajaksi Jussi Karmunen v. 1944 Ruotsin Värmlantiin siirtyneenä joutui kielitaidottomana aloittamaan elämänsä alusta. Metsätöissä lähti hän luomaan uutta taivalta ja siirtyi myöhemmin Wirsbo'hun, jossa työskenteli Wirsbo Brukin palveluksessa kuolemaansa saakka.

Ahkerana ja tunnollisena ihmisenä voitti Jussi Karmunen uusien ja täysin vieraiden olosuhteiden tuomat hankaluudet ja vastukset. Mutta hän ei tyytynyt vain jokapäiväisen työn tuomaan osaan. Työnsä ohella hänellä oli kaksi läheistä harrastusta ja toimialaa, jossa hän pääsi toteuttamaan itseään. Hän tunsii voimakkaana karjalaisen verensä virtauksen ja osallistui Ruotsissa olevien heimoveljien moniin yhteisiin harrastuksiin. Ortodoksinen seurakuntatyö oli erityisen lähellä hänen sydäntään. Mm. hän toimi Wirsbo'ssa Ruotsin suomalaisen ortodoksisen seurakunnan isännöitsijänä ja kuului seurakunnan valtuustoon.

Henkilökohtaisesti minulle on jäänyt miellyttävä ja ihmismyönteinen kuva serkustani Jussista karjalaisena isänä ja perheenpäänä. Kun viimeksi tapasimme, olimme vielä molemmat riuskoja ja melko nuoria miehiä. Tapaisemme sattui alkupuolella 50-lukua. Joutuminen erilaiseen elämänympäristöön saattoi meidät paikallisesti etäälle toisistamme, mutta ei estänyt jatkuvaa yhteydenpitoa kirjeellisesti. Nyt, kun Sinä, Jussi, olet poissa, tuntuu, että ikäänkuin omien kiireiden vuoksi olisin laiminlyönyt henkilökohtaista ja lähempää kanssakäymistä. Ja se, mikä meillä kaikilla on kerran edessä, on langennut osaksesi — voisi sanoa — inhimillisesti katsoen liian varhain.

Riveistämme on jälleen poistunut eräs uskollinen ja ututtera Karjalan mies. Hän on saanut viimeisen lepopaikkansa vieraalla maalla Ruotsissa. Soitelkoon Wirsbo'n kalmiston pyhät puut kotiinsa päässeelle ja evakkotai-paleen päättäneelle vaeltajalle koti-Karjalan kehtolauluja.

Helsingissä lokakuussa 1969.

Aleksi Lahelma

— Eugenia Valasmo, o.s. Solovjeff, kuoli 21. 9. -69 Helsingissä. Hän oli syntynyt 19. 12. 1891 Aunuksen Karjalassa ja solminut avioliiton porajärveläisen topografin Nikolai Valasmon kanssa. Porajärven liittyessä v. 1919 Suomeen heissä syttyi voimakas karjalais-kansallinen henki, joka kesti molemmissa aina kuolemaan saakka. Eugenia Valasmo otti yhdessä miehensä kanssa vakaasti osaa sekä karjalaisten että kansallisten ortodoksien yhdistystoimintaan. Hän oli Karjalan Sivistysseuran naisjaoston perustajajäseniä.

— Pörtsämön runonlaulajakalmisto on saanut tuoreen hautakummun. Leontei Vornanen kuoli 22. 9. 1969 Tuupovaaran Kokinvaarassa ja siunattiin haudanlepoon 4. 10. -69. Hän oli syntynyt 13. 6. 1879. Pörtsämön kalmistoon on haudattu myös runonlaulaja Petri SHEMEIKKA ja Karjalan Sivistysseura on hänen haudalleen pystyttänyt mahtavan paaden. Tästä karjalaiskalmistosta voisi tulla merkittävä turistikohte Runon ja rajantien varteen, jos asianomaiset tekisivät hyvän viitoituksen ja ottaisivat kalmiston muutenkin suojelukseensa. Karjalainen runonlaulajakalmisto lähes koskemattoman metsälammen rannalla on todella paljonpuhuva paikka.

— Kirvesmies Valisi Grigorinp. Saavinen Tornioista kuoli 24. 7. 1969. Hän oli syntynyt Kontokin Saarijärvellä 1. 1. 1889. Nuoruudessaan Vienan-Karjalassa hän ansaitsi toimeentulonsa raatamalla isänsä maatilalla sekä metsätyksellä ja kaupankäynnillä. Osallistuttuaan Kontokin kunnan edustajana Uhtuan maakuntapäiviin sekä toimituttuaan muutenkin Karjalan itsenäisyyspyrkimykseen hyväksi, joutui hän siirtymään Suomeen, vaimon jäädessä edelleen vanhempien kotiin Saarijärvelle.

Vasili Saavinen asettui Suomessa asumaan Jaakkimaan Laatokan Karjalassa, jossa toimi kulkukauppihana ja kirvesmiehenä. Tämä siirtyminen on tapahtunut muistini mukaan v. 1922. Hänen vaimonsa seurasi isääni Suomeen pakolaisena v. 1930. Perheemme on asunut koko ajan, aina evakkoreisuihin saakka, Jaakkiman pitäjän Paikjärven kyässä, myöskin viime sodan aikana olimme siellä, joten isälläni oli niitä evakkoreissuja yhteensä 3 kappaletta.

Viime sodan jälkeen siirryimme asumaan Tornioon, josta isäni osti omakotitontin, jolle itse rakensi talon. Torniossa hän toimi ensin vapaana kirvesmiehenä ja myöhemmin Osuusteurastamo Karjapohjolan palveluksessa kirvesmiehenä ja yövartijana, josta jäi muutamia vuosia sitten eläkkeelle. Talvisodan aikana isä oli väestösuojelujoukoissa kotikylässä sekä evakuointimatalla kylän karjankuljetuksen johtajana siirryttäessä tänne kanta-Suomeen. Jatkosodan alusta siihen saakka, kunnes siirryttiin takaisin Jaakkimaan, isäni oli Sallan suunnalla rautateiden rakennusjoukoissa, josta hänet vapautettiin Karjalaa jälleenrakentamaan.

Vielä isäni nuoruudesta: Muistan hänen kertoneen mm. maist Maiju Keynäälle, joka kävi usein häntä Torniossa haastattelemassa, olostaan Muurmannin rataa rakentamassa. Samoin isäni oli ollut Muurmannissa Englannin Muurmanninlegioonan aikana kuntansa elintarvikeasiamiehenä, mutta näistä ajoista minulla ei ole mitään tarkempia tietoja eikä muistissa vuosilukuja eikä aikamääriä. Luulen, että hän oli viimeisiä oikeita Vienan-Karjalan itsenäisyystaistelijoita. — Risto.

Eero Somerkoski

— Kauppias Eero Somerkoski kuoli 19. 8. -69 Lappeenrannassa. Hän oli syntynyt 18. 11. 1898 Imatralla. Hän suoritti mittavan myyntimiehen elämänsäkaaren. Suuren vaikutuksen häneen tekivät edesmenneet rajakarjalaiset kauppiat. Kaupanteon ohella Eero oli suuri kanteleen ja laulun ystävä. Parhaina vuosinaan hän oli myös melkoinen painijasuuruus. Kertojana hän oli kokonaan omaa luokkaansa.

— Mikko Averko kuoli Joensuussa 19. 9. -69. Hän oli kotoisin Aunuksesta, Mallälän kylästä ja syntynyt 25. 3. 1886. Hän otti osaa Aunuksen kansannousuun v. 1919 ja heimopakolaisuutensa ensimmäiset vuodet hän asui Suojärvellä. Suurimman osan elämästään hän vietti Peräpohjolassa, Kuivaniemellä ja Kemissä. 3 kuukautta ennen kuolemaansa hän muutti Joensuuhun. Suremaan jäi 83-vuotias puoliso, erinomainen kielimestari.

— Anni Jauhainen, o.s. Prohorov, kuoli Helsingissä 31. 8. -69. Hän oli syntynyt 29. 12. 1899 Vieljärvellä.

— Pekka Mäkelä kuoli 22. 8. -69 Päivärinteellä. Hän oli syntynyt Uhtualla 16. 8. 1898.

— Dimitri Selkimäki kuoli 16. 5. -69 Nilsiällä. Hän oli syntynyt 8. 11. 1892 ja kotoisin Aunuksesta.

RUOTSISSA

— Antti Jeremejev kuoli Boråsissa. Vielä helluntaina hän sai vireästä osallistumisesta karjalaistoimintaan Karjalan Sivistysseuran kunniakirjan. Hän oli syntynyt Seesjärven piirin Salkovaaralla.

— Heikki Tervo kuoli ja haudattiin Filipstadissa 26. 3. -69. Hän oli syntynyt 5. 6. 1911 Uhtualla.

— Olga Jaakkola kuoli ja haudattiin Barkarbyssä 27. 6. -69. Hän oli syntynyt 8. 12. 1901 Impilahdella.

MUUT LEHDET

Heimolehti Karjala kirjoitti 25. 9. -69 aiheesta »25 vuotta ystävyyttä» näin:

Kaksikymmentäviisi vuotta sitten syyskuun 18. päivän iltana Moskovassa pantiin Suomen silloisen ulkoministerin ja rauhanvaltuuskunnan johtajan Carl Enckellin käteen järkyttävä asiakirja. Siinä olivat rauhanehdot ja niihin liittyi yhtä kylmä ja tinkimätön vaatimus, että ehdot oli allekirjoitettava seuraavana päivänä klo 12 mennessä. Eduskunta kokoontui 19. päivän aamuna unetoman yön ja ehkäpä aamukahvittoman aamun jälkeen klo 6 ja »totesi» sopimuksen allekirjoitusvaltuudet.

Lyhyesti:

Suomi joutui luovuttamaan Neuvostoliitolle jo talvisodan seurauksena pakko-otetut alueet, suurimpana alueenetyksenä valtaosan Karjalaa. Oli maksettava 300 milj. dollarin sotakorvaukset, oli aseistariisuttava melkoiset saksalaiset sotavoimat Suomessa. Tässä tärkeimmät ja mahdollottomimmat.

Välirauhansopimuksen 25-vuotispäivänä Suomen ulkoministeri Ahti Karjalainen antamassaan lausunnossa toteaa:

»Tarkastellessamme nyt sitä kehitystä, jonka alkua välirauhansopimus merkitsi, voimme tyydytyksellä todeta onnistuneemme ystävyysrakennustyössä: Suomen ja Neuvostoliiton väliset naapurussuhteet ovat viimeksi kuluneina 25 vuonna vahvistuneet kaikki ajan myrskytkin kestäneiksi ystävyysiteiksi. Ystävyysrakennus on saanut laajuutta ja syvyyttä: se käsittää eri elämäntilanteiden yhteistyön muodot ja sulkee piiriinsä koko maan, ja kaikki kansalaispiirit.»

Näinhän on.

Ja on niinkin, että Suomen ja Neuvostoliiton naapurussuhteiden kehitys ystävyysiteiksi, on ollut molemminpuolinen. Kun 25 vuotta sitten välirauhanehtoja, jotka sittemmin olivat tietenkin myöskin lopulliset ehdot, Suomen kansa tarkasteli ja mietti, ne näyttivät sellaisilta, että Neuvostoliitto katsoi maailman silmissä — voiko sanoa — inhimillisemmäksi nujertaa maan ja kansan muulla tavoin kuin tappa sotateoillaan. Kun Suomi sitten lähes enemmän kuin kaikkensa ponnistaen, nälästä, ammattitaitoisesta työvoimapulasta, raaka-ainepulasta ja ylivoimaisen sodan rasittaman kansan kaikenpuolisesta köyhyydestä huolimatta, alkoi vähitellen pystyä täyttämään kuta kuinkin aikataulun mukaisesti sotakorvauksia ja karkoitamaan myöskin saksalaiset maasta, koska muunlainen aseistariisuminen ei tullut kysymykseen. Neuvostoliitto alkoi katsoa ja nähdä, että tämän mokoman kansan ja naapurin kanssa rakentavahenkiset suhteet voivat olla hyödyllisemmät kuin vihamieliset. Sotakorvauksia helpotettiin ja sitten vähitellen suuri itäinen naapuri tarjosi meille myös »tilaustyötä» ja ansiomahdollisuuksia, alkoi vähitellen myötävaikuttaa myönteisesti elinmahdollisuuksiimme, jotka se oli ensin aikonut hävittää.

Tänä päivänä on niin kuin ulkoministeri Karjalainen sanoo.

Meillä on ystävyyspöytä ja meillä on avunantosopimus ja kanssakäyminen perustuu keskinäiseen luottamukseen, joka on vaatinu' molemmin puolin pitkäaikai-